

Projekt

z dnia [.....]

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ DZIERŻONIOWA**

z dnia 26 czerwca 2023 r.

**w sprawie gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej
i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2023-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40 i 572) oraz art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z 2023 r. poz. 535), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2023 - 2027 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr LI/462/23 Rady Miejskiej Dzierżoniowa z dnia 27 lutego 2023 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Dzierżoniowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób
doznających przemocy domowej na lata 2023-2027**

**Rozdział 1.
Charakterystyka zjawiska przemocy**

§ 1. Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2023-2027 (zwany dalej „Programem”), został opracowany z myślą o stworzeniu jednolitych działań na rzecz przeciwdziałania zapobiegania zjawisku przemocy domowej. Zadaniem Programu jest wprowadzenie takich rozwiązań, które pozwolą na sprawne działanie służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom doświadczającym przemocy, jak również umożliwią pracę ze sprawcami przemocy. Przemoc w rodzinie stanowi poważny problem społeczny, jest ściśle powiązana z innymi obszarami wymagającymi działań ze strony wielu specjalistów, instytucji i organizacji. Zintegrowanie działań i zasobów różnych jednostek daje szansę na podniesienie skuteczności udzielonego wsparcia.

§ 2. Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 listopada 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, która pojęcie przemocy definiuje jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej. Przemoc jest często problemem ukrytym, któremu towarzyszą inne dysfunkcje w rodzinie. Skutki przemocy u dorosłych osób oraz dzieci są wielowymiarowe i pozostają na całe życie, począwszy od charakteryzującego osoby pokrzywdzone zespołu stresu pourazowego, poprzez choroby psychosomatyczne i psychiczne, nerwice lękowo - depresyjne, po różnego rodzaju zaburzenia zachowania, a także uzależnienia.

§ 3. Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc domową, są to:

- 1) intencjonalność – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie, zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
- 2) dysproporcja sił – brak równowagi sił w rodzinie jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę,
- 3) naruszenie godności i praw – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie, ogranicza lub

pozbawia osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy, uzyskania samodzielności finansowej, narusza prywatność tej osoby lub wzbudzając poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia,

4) powodowanie cierpienia i szkód – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

§ 4. Ofiarami przemocy są najczęściej kobiety i dzieci, osoby niepełnosprawne i osoby starsze, czyli najbardziej bezbronne i wymagające pomocy. Przemoc domowa stanowi poważny problem społeczny, jest ściśle powiązana z innymi obszarami wymagającymi działań ze strony wielu specjalistów, instytucji i organizacji. Celem Programu jest stworzenie jednolitych działań na rzecz przeciwdziałania i zapobiegania zjawisku przemocy domowej oraz wprowadzenie takich rozwiązań, które pozwolą na sprawne działanie służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom doświadczającym przemocy, jak również umożliwią pracę ze sprawcami przemocy.

Rozdział 2.

Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Dzierżoniowa

§ 5. 1. Przemoc jest zjawiskiem, które dotyka dzierżoniowskie rodziny korzystające z pomocy społecznej. Mimo szeregu działań profilaktycznych podejmowanych w ramach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, problem ten należy uznać za wymagający dalszej interwencji, zwłaszcza w rodzinach z dziećmi. Najczęstszymi powodami zgłoszeń są zaniedbania oraz nieprawidłowe sprawowanie opieki nad małoletnimi dziećmi. Aktualnie dostrzega się znaczną liczbę interwencji w poszczególnych latach. Z jednej strony zauważalny jest spadek problemów o charakterze ekonomicznym, rodzinom żyje się łatwiej m.in. z uwagi na wpływ programu 500+. Natomiast z drugiej strony przemoc domowa jest nadal często występującym zjawiskiem. O ile w przypadku rodzin dysfunkcyjnych, sąsiedzi bądź znajomi zgłaszają fakt przemocy, o tyle trudniej wykryć przypadki przemocy w rodzinach dobrze sytuowanych, mieszkających w domach jednorodzinnych, których członkowie często pełnią wysokie funkcje w życiu zawodowym. W środowisku zjawisko przemocy pozostaje nadal tematem wstydliwym, zwłaszcza dla osoby doświadczającej przemocy.

2. Istotne jest także, aby działania adresowane były zarówno do osób zagrożonych zjawiskiem przemocy, jak i osób stosujących przemoc. Biorąc pod uwagę, iż problem uzależnień od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych stanowi nadal kluczowy problem wielu dzierzoniowskich rodzin, należy w kolejnym okresie zintensyfikować działania z powyższego obszaru. Dodatkowo, niemal zawsze uzależnienia towarzyszą zjawiskom przemocy. Dlatego też należy zwiększyć katalog działań profilaktyczno – prewencyjnych dla zagrożonych grup społecznych, zwłaszcza, że w wyniku pandemii COVID-19 nasiliły się negatywne zjawiska w rodzinach (nie tylko dysfunkcyjnych), przede wszystkim z zakresu uzależnień i przemocy domowej. Nieocenioną rolę w tej kwestii odgrywać będzie działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych odnośnie podejmowania działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

3. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Dzierżoniowie wynika, że utrzymuje się na przestrzeni lat wysoka tendencja zgłoszeń zjawiska przemocy, co przekłada się na znaczną liczbę prowadzenia procedur Niebieskiej Karty. Dane statystyczne obrazuje poniższa tabela:

Wskaźnik	2018	2019	2020	2021	2022
Łączna liczba interwencji i zgłoszeń ze środowiska	160	98	123	59	100
Łączna liczba interwencji i zgłoszeń ze środowiska dotyczących rodzin z dziećmi	78	74	90	13	71
Liczba rodzin objętych wsparciem ze względu na występujące zjawisko przemocy w rodzinie (procedura Niebieskiej Karty)	147	128	135	91	107
Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem ze względu na występujące zjawisko przemocy domowej (procedura Niebieskiej Karty)	43	24	54	43	52
Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty	96	81	121	91	127
Liczba prowadzonych procedur Niebieskiej Karty	147	127	156	142	160
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty z problemem alkoholowym	69	71	59	54	66
Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty z problemem narkotykowym	12	8	10	6	10
Liczba zamkniętych procedur Niebieska Karta	88	67	83	96	84

Liczba wypełnionych NK część „C”	63	43	37	39	62
Liczba wypełnionych NK część „D”	33	35	18	19	39

4. Sytuacja taka może być spowodowana przez następujące czynniki:

- 1) wprowadzenie środków dystansujących oraz zachęcanie ludzi do pozostania w domach w związku z zaistniałą sytuacją epidemiologiczną, zwiększając tym samym ryzyko przemocy,
- 2) środowisko i stres społeczny – kłopoty finansowe, bezrobocie czy skumulowanie się różnych problemów życiowych może wywoływać frustrację, która z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy domowej. Osamotnienie rodziny, znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz, osobistego lub instytucjonalnego, w sposób znaczący może wpłynąć na nasilenie zachowań związanych z przemocą,
- 3) uzależnienie (nadużywanie alkoholu, narkotyków, dopalaczy) – używki osłabiają kontrolę nad zachowaniem i zwiększają prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Uzależnienie od alkoholu czy innych używek nie zwalnia z odpowiedzialności za czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym bądź odurzonym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Doświadczenie pokazuje, że sprawca może przestać pić alkohol, bądź brać używki i nadal stosować przemoc,
- 4) zwiększenie świadomości uprawnionych podmiotów, co do wypełniania formularza „Niebieskie Karty” w przypadku podejrzenia przemocy.

5. Lokalna analiza dotycząca czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą domową na terenie Dzierżoniowa.

6. Czynniki sprzyjające skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą domową:

- 1) interdyscyplinarna współpraca w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) wzrost świadomości społecznej na temat problemu przemocy domowej,
- 3) funkcjonowanie grupy wsparcia dla kobiet z problemem przemocy domowej i współzależniowych,
- 4) wsparcie rodzin dotkniętych przemocą, w których wychowują się małe dzieci poprzez współpracę z asystentem rodziny,

- 5) funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin zagrożonych bądź dotkniętych przemocą domową,
- 6) wykwalifikowana i stale doskonaląca się kadra instytucji pomocowych, świadcząca pomoc osobom dotkniętym przemocą domową,
- 7) upowszechnianie oferty pomocowej dla osób doświadczających przemocy poprzez stronę internetową, ulotki, plakaty, bilbordy,
- 8) funkcjonowanie klubów abstynenta, w których odbywają się mitingi dla osób uzależnionych oraz bezpośrednie wsparcie i poradnictwo,
- 9) wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze poprzez udział w zajęciach podnoszących i wzmacniających umiejętności rodzicielskie,
- 10) funkcjonowanie na terenie powiatu dzierzoniowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej, który świadczy pomoc w formie konsultacji interwencyjnych, poradnictwa psychologicznego, terapii uzależnień, poradnictwa socjalnego, pedagogicznego, zawodowego i prawnego,
- 11) przeprowadzanie corocznej ogólnopolskiej akcji pn.: „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przepięstwem”,
- 12) funkcjonowanie aplikacji mobilnej „Twój Parasol”, która stanowi narzędzie do szybkiego skorzystania z pomocy w kryzysowych sytuacjach,
- 13) wprowadzenie nowej procedury szybkiego reagowania wobec sprawców przemocy domowej, jakim jest nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- 14) zapewnienie bezpłatnej pomocy: psychologicznej, terapeutycznej, prawnej, psychiatrycznej.

7. Lokalne czynniki utrudniające skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą domową:

- 1) wystąpienie pandemii COVID-19 i związanych z nią ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z panującym reżimem sanitarnym i izolacją społeczną,
- 2) ukrywanie przez osoby dotknięte przemocą występowania aktów przemocy w rodzinie, brak gotowości do współpracy,
- 3) brak wsparcia dla ofiar przemocy ze strony rodziny,
- 4) niedostateczna liczba programów dla sprawców przemocy domowej,

- 5) niewystarczający dostęp do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego, problemy z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, czy przyjmowanie substancji psychoaktywnych przez członków rodziny,
- 6) przewlekłość postępowań w zakresie orzekania o przymusowym leczeniu odwykowym, powrót ofiary w to samo środowisko i zależność ekonomiczna ofiar od sprawców przemocy domowej,
- 7) brak wystarczającej liczby lokali socjalnych adekwatnych do potrzeb,
- 8) natłok obowiązków służbowych i płynące zagrożenie wypaleniem zawodowym pracowników instytucji pomocowych,
- 9) brak wystarczającej wiedzy mieszkańców Dzierżoniowa na temat zjawiska przemocy m.in. rodzajów przemocy, konsekwencji stosowania/doznawania przemocy, możliwości otrzymania odpowiedniego wsparcia.

§ 6. 1. Zjawisko stosowania przemocy niemal zawsze uzależnione jest od występowania w rodzinach problemu alkoholowego. Według danych statystycznych Ośrodka Pomocy Społecznej następuje wzrost liczby rodzin z dziećmi, w których występuje problem alkoholowy. Pomimo intensywnie podejmowanych działań w kwestii podjęcia terapii odwykowej przez osoby uzależnione, problem ten nadal jest ciągle wyraźny. Uzależnienia często nazywane są „chorobą rodziny”. Należy więc zwrócić uwagę na zintensyfikowanie działań profilaktycznych w celu zminimalizowania negatywnych skutków uzależnień w aspekcie zdrowotnym i społecznym, dotyczących zwłaszcza rodziny z dziećmi, które mogą się przełożyć na zminimalizowanie skali przemocy w dzierżoniowskich rodzinach. Skalę problemu obrazuje tabela:

Wskaźnik	2018	2019	2020
Liczba rodzin z dziećmi z problemem alkoholowym	60	71	85

2. Z danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dzierżoniowie wynika, że utrzymuje się wysoka tendencja kierowania osób do leczenia, a prawie w każdym przypadku, zgłoszone osoby z powodu nadużywania alkoholu stosują przemoc fizyczną i psychiczną w stosunku do członków swoich rodzin, co obrazuje tabela:

Wskaźnik	2018	2019	2020	2021	2022
Łączna liczba wniosków do Sądu Rejonowego o objęcie leczeniem odwykowym	61	58	35	55	44

§ 7. 1. Badania ankietowe mieszkańców. W ramach realizowanego projektu „Ograniczamy przemoc skutecznie” została opracowana diagnoza zjawiska przemocy domowej w Dzierżoniowie. Wyniki diagnozy wskazują na następujące problemy występujące w mieście: przemoc najczęściej stosowana jest przez osoby w wieku 45-64 lata. Ponad połowa osób stosujących przemoc podejmowała takie działania wobec własnych dzieci, a 13% wobec małżonka, czy partnera. Ponad 75% ankietowanych mieszkańców stosowało przemoc wobec członków rodziny. Zdiagnozowany sposób postrzegania przemocy pokazuje, że problematyka przemocy jest przez mieszkańców często bagatelizowana, zatem w celu rozwiązania tego problemu podstawowym działaniem, jakie należy podjąć jest położenie nacisku na edukację. Rekomendację tę potwierdza fakt, że 14% badanych uważa, że jednym z najważniejszych działań, które należy podjąć jest prowadzenie szerszej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy. Dodatkowo w ramach badań ankietowych przeprowadzonych na potrzeby Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych respondenci wskazali na najskuteczniejsze działania, które powinny być podejmowane wobec ofiar przemocy domowej: grupy wsparcia, leczenie uzależnień, zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa oraz izolowanie ofiar od sprawców. Ankietowani wskazali także na główne przyczyny przemocy domowej, do których zaliczono: problem alkoholowy, brak wiedzy i umiejętności wychowawczych, problemy emocjonalne oraz zależność pomiędzy doznawaniem przemocy w przeszłości i stosowaniem jej po założeniu rodziny.

2. Postawy i przekonania wobec problemu przemocy. W opinii respondentów powodem zaistnienia zjawiska przemocy domowej są przede wszystkim uzależnienia, przy czym najczęściej wskazywano na uzależnienie od alkoholu, a w drugiej kolejności uzależnienie od narkotyków. Trzecią najczęściej postrzeganą przyczyną występowania przemocy domowej są problemy finansowe, a czwartą złe warunki życiowe. Zdecydowana większość badanych nie ma wątpliwości, że przemocą fizyczną jest gwałt, czy pobicie choć nawet w przypadku tego czynu, 4% nie klasyfikuje gwałtu jako przemocy. Tylko 7% badanych postrzega klaps dany dziecku w przypadku złego zachowania jako przemoc fizyczną. Większość badanych zgadza się co do tego, że przemocą psychiczną można nazwać groźby pozbawienia środków do życia, szantaż emocjonalny oraz rzucanie na kogoś obelg, choć krzyczenie na kogoś, wywieranie presji nie są traktowane jako przemoc psychiczna. Wyniki badania pokazują duże natężenie stereotypów dotyczących przemocy domowej, o czym świadczą następujące dane:

- 1) 68% zgadza się z tym, że przyczyną przemocy jest alkohol,
- 2) tylko 58% badanych zgadza się z tym, że gwałt w małżeństwie jest możliwy,
- 3) 41% badanych jest przekonana, że ofiary przemocy akceptują przemoc,

- 4) co piąty ankietowany uważa, że osoby używające przemocy muszą być chore psychicznie,
- 5) tylko 36% badanych sprzeciwia się stwierdzeniu, że jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył,
- 6) 17% badanych uważa, że gdyby ofiara przemocy domowej naprawdę cierpiała, odeszłaby od sprawcy.

3. Formy stosowania przemocy. Trzy czwarte badanych uważa, że stosowanie kar cielesnych nie jest dopuszczalną metodą wychowawczą. Pozostali w mniejszym lub większym stopniu, a także w zależności od pewnych okoliczności, dopuszczają je. Co piąty mieszkaniec Dzierżoniowa zaobserwował w swoim otoczeniu różnego rodzaju zachowania o charakterze przemocowym. Najczęściej była to przemoc wobec dziecka oraz wobec kobiety. Przemoc wobec osoby starszej, wobec mężczyzny, czy osoby niepełnosprawnej obserwowano sporadycznie. Spotykane zachowania przemocowe miały zarówno charakter przemocy fizycznej (zaatakowanie kogoś, bicie, uderzanie, szarpanie, stosowanie klapsów) jak też przemocy psychicznej (krzyki, nękanie, wyzwiska, zastraszanie). Co dziesiąty dorosły mieszkaniec Dzierżoniowa osobiście zna osobę, która jest dotknięta problemem przemocy domowej. Również co dziesiąty mieszkaniec Dzierżoniowa w ciągu ostatnich trzech lat stał się ofiarą przemocy, w większości przypadków była to przemoc słowna lub psychiczna (zwymyślanie, nękanie, straszenie). Niezależnie od konkretnej formy przemocy, dużo częściej spotykała ona kobiety (14%), niż mężczyzn (7%). 8% badanych mieszkańców Dzierżoniowa choć raz straciło panowanie nad sobą i podjęło działania mające znamiona przemocy. Tylko jedna osoba z tej grupy przyznała się do stosowania przemocy fizycznej. Pozostali podejmowali działania, takie jak, zwymyślanie kogoś, ukaranie czy straszenie. Kobiety wykazują zachowania przemocowe nieznacznie częściej, niż mężczyźni. Przemoc najczęściej stosowana jest przez osoby w wieku 45-64 lata, a najrzadziej przez najmłodszych i najstarszych badanych. Podział ze względu na wykształcenie oraz stan cywilny nie unaocznia różnic istotnych statystycznie. Ponad połowa osób stosujących przemoc podejmowała takie działania wobec własnych dzieci, a 13% wobec małżonka, małżonki czy partnera lub partnerki.

4. Przemoc domowa. Łącznie ponad trzy czwarte ankietowanych mieszkańców Dzierżoniowa, którzy przyznali się do bycia sprawcami przemocy, stosowało ją wobec członków rodziny. Analizując te wyniki, należy zwrócić uwagę, że odnotowany odsetek sprawców, jak i ofiar przemocy winno się postrzegać, jako „nie mniejszy niż”, dotyczy bowiem wyłącznie tych osób, które przyznały się do stosowania lub doświadczania przemocy, pomijając te, które ukryły ten fakt. Rzeczywisty odsetek osób stosujących przemoc może być wyższy. Wpływa na to zarówno niechęć do przyznania się do rzeczy nieakceptowalnych społecznie, jak też chęć pozytywnego zaprezentowania się w oczach osoby przeprowadzającej wywiad.

5. Uzależnienia, a przemoc. 23% respondentów przyznaje, że choćby od czasu do czasu spożywa alkohol. Według raportu „Spożycie alkoholu w Polsce” alkohol spożywa 84% dorosłych Polaków. Badania ilościowe nie odzwierciedlają wiarygodnie ilości spożywanego przez respondentów alkoholu, ale pozwalają poznać wzory konsumpcji alkoholu. Konsumpcja napojów alkoholowych deklarowana w badaniach społecznych jest znacznie niższa (40-60%), niż wynika to z danych dotyczących sprzedaży alkoholu. Na podstawie badań odnotowano bardzo wyraźną zależność pomiędzy stosowaniem przemocy, a spożywaniem alkoholu. Wśród sprawców przemocy deklaracje dotyczące spożywania alkoholu pojawiają się ponad dwukrotnie częściej niż wśród pozostałych badanych. Zdecydowana większość respondentów, którzy zadeklarowali spożywanie alkoholu (88%) stwierdziła, że nie ma to większego wpływu na ich relacje z otoczeniem. Pojedynczy respondenci informowali, że z powodu alkoholu popadają w konflikty z rodziną lub w konflikty ze znajomymi. Nikt nie wskazał, że z powodu alkoholu miewa problemy w pracy lub popadł w konflikt z prawem. 3% dorosłych mieszkańców Dzierżoniowa samemu było ofiarą przemocy ze strony osoby uzależnionej od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, a kolejne 4,3% zna w swoim otoczeniu osoby, które doświadczyły przemocy ze strony osób uzależnionych. Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni padały ofiarą przemocy ze strony osób uzależnionych. Częściej również mają w swoim otoczeniu osoby, które takiej przemocy doświadczyły.

6. Orientacja w sposobach radzenia sobie z przemocą. Według deklaracji badanych, większość z nich w sytuacji, gdyby sami byli ofiarami przemocy, zgłosiłoby się na policję (45%). Mniej niż jedna piąta ankietowanych poprosiłaby o wsparcie kogoś bliskiego, a co dziesiąty wskazał na próbę samodzielnego rozwiązania problemu. Niepokojący jest fakt, że co dwudziesty respondent (5%) zachowałby bierność i nie zrobiłby nic w przypadku doznania przemocy.

7. Policja jest również traktowana jako podstawowa instytucja, która powinna pomóc w przypadku problemu przemocy domowej. Na policję bowiem w przypadku doznania problemu przemocy w rodzinie zgłosiłoby się 60% badanych. Trzykrotnie mniej osób zgłosiłoby się do pomocy społecznej (21%). O pomoc do rodziny zgłosiłoby się 15% badanych, 8,0% poszłoby do psychologa, a 6% do grup wsparcia. Istotną grupę, liczącą jedną piątą badanych stanowią też ci, którzy nie wiedzą, jak zachowaliby się w tej sytuacji, ani do jakiej instytucji mogliby się zgłosić. Zaledwie 38% dorosłych mieszkańców Dzierżoniowa zna miejsca lub instytucje w swoim mieście, do których mogliby się zwrócić w przypadku przemocy domowej. Dwoma zdecydowanie najczęściej wskazywanymi instytucjami są: Ośrodek Pomocy Społecznej (45%) oraz Policja (35%), często wymieniane przez badanych łącznie.

8. Pomoc i wsparcie rodzin dotkniętych przemocą, z uwagi na złożoność i specyfikę problemu, wymaga współpracy wielu instytucji pomocowych. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy zjawiska przemocy można określić działania, które najlepiej odzwierciedlają potrzeby mieszkańców w tym zakresie. Są to: wzmocnienie kompetencji zawodowych osób zajmujących się przeciwdziałaniem i ograniczaniem zjawiska przemocy, wsparcie specjalistyczne dla osób dotkniętych lub zagrożonych przemocą, warsztaty rozwojowe i wspierające dla osób doświadczających przemocy i zagrożonych jej występowaniem oraz organizacja ogólnodostępnych wydarzeń mających na celu podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy. Są to zarówno działania o charakterze zapobiegawczym, jak i interwencyjnym.

Rozdział 3. Cele Programu

§ 8. 1. Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Dzierżoniowie.

2. Do celów ogólnych programu należą zadania wyznaczone przez Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w poszczególnych zakresach:

- 1) Intensyfikacja działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy poprzez:
  - a) prowadzenie działań zapobiegających zjawiskom przemocy poprzez, diagnozę, monitorowanie wszelkich problemów zagrażających bezpieczeństwu rodziny i jej członków,
  - b) utworzenie instytucjonalnego systemu wsparcia na rzecz rodzin doświadczających przemocy poprzez utworzenie Centrum dla Rodzin,
  - c) opracowywanie zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze miasta Dzierżoniowa,

- d) prowadzenie poradnictwa i działań edukacyjnych - utworzenie punktu poradnictwa,
  - e) realizowanie projektów edukacyjno - informacyjnych dla dorosłych, młodzieży i dzieci z zakresu występowania, zapobiegania, ochrony i radzenia sobie ze zjawiskiem przemocy poprzez warsztaty mające na celu budowanie pozytywnych relacji w rodzinie i kontrolowanie emocji oraz podniesienie umiejętności i kompetencji rodzicielskich,
  - f) realizowanie kampanii informacyjnych i edukacyjnych np. w formie poradnika kładące nacisk na zwiększanie wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy, radzenia sobie z tym zjawiskiem, łamania stereotypów i podnoszenia świadomości społecznej w lokalnym środowisku,
  - g) udzielanie wszechstronnej pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym występowaniem zjawiska przemocy oraz niezaradnym życiowo. Pomoc ukierunkowana na likwidację potencjalnych przyczyn występowania przemocy domowej – aktywizacja na rynku pracy, zapobieganie bierności społecznej, w tym zawodowej, poradnictwo socjalne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne, pomoc.
- 2) Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą poprzez:
- a) działania w ramach procedury „Niebieskiej Karty” – działania pomocowe skierowane do konkretnych rodzin dotkniętych przemocą domową, opracowywanie planów działania dla osób doświadczających przemocy domowej, monitorowanie działań instytucji pomocowych, aktywna i systematyczna współpraca pomiędzy instytucjami pomocowymi,
  - b) wspieranie funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego – OPS, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - c) upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy medycznej, psychologicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej w ramach punktu poradnictwa,
  - d) udzielanie pomocy socjalnej, finansowej, rzeczowej osobom dotkniętym przemocą domową,
  - e) zapewnianie schronienia i pomoc w adaptacji do nowych warunków mieszkaniowych i życiowych,
- 3) Zwiększenie oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową poprzez:
- a) wszelkie oddziaływania przerywające przemoc domową i zapobiegające dalszej przemocy oraz działania ukierunkowane na zmianę zachowań agresywnych, prowadzących do przemocy domowej,

- b) działania podejmowane w ramach procedury „Niebieskiej Karty” - działania pomocowe skierowane do konkretnych rodzin, w których istnieje podejrzenie, że dochodzi do aktów przemocy m.in. diagnoza środowiska, udzielenie kompleksowej informacji na temat możliwości uzyskania pomocy, możliwościach podjęcia działań, w razie potrzeby zorganizowanie dostępu do pomocy medycznej, zapewnienie schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc, monitorowanie środowiska, przeprowadzanie rozmów z osobą co do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc wobec członków rodziny dotyczących konsekwencji stosowania przemocy oraz możliwości przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej, podejmowanie innych, niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia i zdrowia osób co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową,
- c) działania separujące sprawców od ofiar przemocy,
- d) rozpowszechnianie informacji oraz motywowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej oraz stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową,
- e) pomoc psychologiczna i terapeutyczna dla osób stosujących przemoc domową – program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy domowej.
- 4) Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez:
- a) organizację szkoleń i warsztatów podnoszących kompetencje kadry instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy domowej oraz dla konkretnych grup odbiorców,
- b) wdrożenie i realizacja systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą domową i z osobami stosującymi przemoc (np. programy superwizyjne, grupy wsparcia, wsparcie terapeutyczne).

§ 9. Zadania Programu w oparciu o cele szczegółowe:

Zadanie 1: Profilaktyka i edukacja społeczna:	
Zadanie:	Wskaźnik:
utworzenie Centrum dla Rodzin	liczba instytucji tworząca Centrum
utworzenie punktu poradnictwa	liczba osób korzystających
prowadzenie kampanii społecznych i edukacyjnych mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie przeciwdziałania przemocy	liczba przeprowadzonych kampanii
wydanie poradnika	poradnik
prowadzenie warsztatów oraz działań edukacyjnych służących wzmocnieniu kompetencji rodziców, w szczególności	liczba działań (warsztatów)/ liczba uczestników

uczących metod alternatywnych wobec stosowania przemocy	
opracowanie i aktualizowanie diagnozy problemu przemocy domowej	liczba opracowanych diagnoz w oparciu o sprawozdania półroczne Zespołu Interdyscyplinarnego
Zakładane rezultaty: W wyniku realizacji zadań zakłada się upowszechnienie informacji nt. przemocy domowej, a co za tym idzie zmianę postaw i zachowań społecznych wobec osób stosujących przemoc domową oraz zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców i świadomości o możliwościach uzyskania pomocy.	
Zadanie 2: Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą domową	
Zadanie:	Wskaźnik:
wspieranie funkcjonowania ZI i grup roboczych,	liczba posiedzeń ZI i grup roboczych, liczba rodzin/osób objęta oddziaływaniami zespołu interdyscyplinarnego
oferta placówek wspierających lub udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą domową - punkt poradnictwa	liczba osób korzystających oraz forma pomocy
upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy	liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych
zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia	liczba, osób która skorzystała z miejsc w ośrodkach wsparcia
organizowanie dla osób doświadczających przemocy domowej specjalistycznego wsparcia i poradnictwa (np. grupy wsparcia)	liczba osób objęta pomocą w formie specjalistycznego wsparcia
informowanie o dostępności do telefonów zaufania	liczba informacji
badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą domową	liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”/liczba ponownie wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” w rodzinach, w których procedura była wcześniej prowadzona i została zakończona/ liczba osób objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie/ liczba osób objętych pracą socjalną/ liczba przeprowadzonych interwencji
Zakładane rezultaty: W wyniku realizacji zadań zakłada się zwiększenie oferty pomocowej, wiedzy ofiar przemocy o istniejących formach pomocy oraz wzmocnienia poczucia własnej wartości i pomoc w uzyskaniu dostępu do specjalistycznego poradnictwa/ grup wsparcia.	
Zadanie 3: Oddziaływania na osoby stosujące przemoc domową	
Zadanie:	Wskaźnik:

rozpowszechnianie informacji o ofercie dla osób stosujących przemoc domową	liczba informacji o miejscach pomocy (np. informator, ulotki)
współdziałanie pomiędzy instytucjami w zakresie monitorowania zachowań osób stosujących przemoc domową	liczba i rodzaj działań zapobiegawczych wobec sprawców przemocy domowej/ liczba osób stosujących przemoc objętych działaniami służb w ramach procedury „Niebieskiej Karty”/ liczba wniosków złożonych do MKRPA
współpraca w zakresie realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	realizowane programy, liczba uczestników programu oraz liczba osób objętych udziałem w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, które ukończyły program
Zakładane rezultaty: wzmocnienie motywacji i uczestnictwa sprawców przemocy w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych oraz wzrost świadomości konsekwencji stosowania przemocy.	
Zadanie 4: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	
Zadanie:	Wskaźnik:
podnoszenie poziomu wiedzy i doskonalenie umiejętności osób pracujących i ustawowo zobowiązanych do prowadzenia działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.	liczba szkoleń, konferencji i innych działań doskonalących umiejętności liczba osób biorąca udział w działaniach doskonalących
Zakładane rezultaty: podniesienie poziomu wiedzy o możliwości współpracy z instytucjami i organizacjami uczestniczącymi w realizacji programu oraz zwiększenie wiedzy i umiejętności pracowników instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.	

§ 10. 1. Instytucje realizujące Program przeciwdziałania przemocy domowej w Dzierżoniowie. Na instytucjonalne zasoby Dzierżoniowa w zakresie przeciwdziałania przemocy składa się szereg instytucji, które służą pomocą ofiarom przemocy oraz wsparciem dla osób doświadczających przemocy domowej – w tym wsparciem psychologicznym, prawnym i materialnym:

- 1) Urząd Miasta w Dzierżoniowie,
- 2) Zespół Interdyscyplinarny,
- 3) Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 4) Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- 5) Policja,
- 6) Straż Miejska,
- 7) Placówki ochrony zdrowia,
- 8) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 9) Placówki oświatowe,

10) Inne instytucje, organizacje, stowarzyszenia i osoby fizyczne realizujące cele i zadania zawarte w Programie.

2. Najistotniejsze zadania w ramach programu będą realizowane przez:

- 1) Urząd Miasta w Dzierżoniowie - zajmuje się koordynacją działań lokalnych podmiotów działających w ramach przeciwdziałania przemocy domowej w Dzierżoniowie. Koordynatorem systemu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej jest pracownik Wydziału Edukacji i Spraw Społecznych, do zadań którego należy:
  - a) nadzór nad prawidłowym działaniem systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Dzierżoniowie,
  - b) współpraca z podmiotami działającymi na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej,
  - c) współdziałanie z Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw przeciwdziałania przemocy domowej,
  - d) gromadzenie danych na temat placówek wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy domowej,
  - e) zbieranie danych na temat skali i dynamiki zjawiska przemocy domowej.
- 2) Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy domowej - to grupa specjalistów podejmująca się współpracy, której celem jest udzielenie pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Działania te skierowane są na rozwiązanie konkretnego problemu. Celem głównym Zespołu Interdyscyplinarnego jest tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, w tym realizacja zadań zgodnie z art. 9b ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- 3) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej umożliwia tworzenie w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego grup diagnostyczno - pomocowych zajmujących się indywidualnymi przypadkami występowania przemocy domowej, w tym realizacja zadań zgodnie z art. 9b ust. 8 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. W skład grupy wchodzi pracownicy instytucji działających w obszarze przemocy domowej.
- 4) Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierżoniowie - realizuje zadania własne i zadania zlecone w zakresie ustalonym ustawami i aktami wykonawczymi do ustaw oraz uchwałami Rady Miejskiej Dzierżoniowa i zarządzeniami Burmistrza Dzierżoniowa. Do zadań tych należy w szczególności:
  - a) przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń z zakresu pomocy społecznej m.in. zasiłków stałych, okresowych i innych,

- b) świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania,
  - c) udzielanie pomocy w formie posiłków, schronienia i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym bezdomnym,
  - d) praca socjalna,
  - e) przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych,
  - f) przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
  - g) główne cele pomocy społecznej wskazane przez ustawodawcę to:
wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka, zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej, zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym skutkiem patologii społecznej, w tym przemocy domowej, integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie, stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb.
- 5) Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Dzierżoniowie - prowadzi działania o charakterze specjalistycznym i pomocowym do osób doświadczających przemocy oraz osób, które czasowo znalazły się w sytuacji kryzysowej. OIK świadczy pomoc w formie:
- a) konsultacji interwencyjnych,
  - b) poradnictwa psychologicznego,
  - c) terapii uzależnień,
  - d) poradnictwa socjalnego,
  - e) poradnictwa prawnego,
  - f) schronienia.

Rozdział 4. Adresaci Programu

§ 11. Do głównych adresatów Programu zalicza się:

- 1) mieszkańców Dzierżoniowa, w tym:
  - a) rodziny i osoby dotknięte zjawiskiem przemocy,
  - b) rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
  - c) sprawcy przemocy domowej,
- 2) przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą m.in. pracownicy socjalni, policjanci, strażnicy miejscy, nauczyciele i pedagodzy szkolni, pracownicy służby ochrony zdrowia, pracownicy świetlic opiekuńczo-wychowawczych, członkowie

Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego i jego grup diagnostyczno - pomocowych.

Rozdział 5. Prognozowane efekty

§ 12. Do efektów realizacji Programu można zaliczyć:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy dla ofiar przemocy domowej,
- 2) spadek liczby przypadków przemocy domowej, w tym spadek liczby rodzin, w których podejmowano interwencje wielokrotnie,
- 3) pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej na temat zjawiska przemocy domowej – stała edukacja;
- 4) ochrona ofiar przemocy domowej,
- 5) zwiększenie dostępności pomocy dla sprawców przemocy,
- 6) integracja działań wielu specjalistów z terenu miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Rozdział 6. Źródła finansowania

§ 13. Źródłem finansowania zadań zawartych w Programie jest budżet Miasta Dzierżoniowa i jednostek organizacyjnych Gminy Miejskiej Dzierżoniów. Ponadto program może być finansowany z dotacji uzyskanych z budżetu państwa i państwowych funduszy celowych, środków pozabudżetowych pozyskanych jako dotacje i granty na realizację projektów finansowanych z funduszy europejskich oraz w ramach własnych środków posiadanych przez organizacje pozarządowe realizujące zadania programu i innych.

Rozdział 7. Monitoring Programu

§ 14. 1. Monitoring Programu będzie przeprowadzany w oparciu o gromadzone i analizowane informacje uzyskiwane od realizatorów Programu, a w szczególności danych zebranych przez Zespół Interdyscyplinarny.

2. Obszarami podlegającymi monitorowaniu będą wyznaczone do realizacji zadania.

3. Rezultatem monitoringu będzie sprawozdawczość podmiotów uczestniczących w realizacji zadań, która przekazywana będzie Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Dzierżoniowie. Po przeanalizowaniu danych oraz wypracowaniu wniosków do realizacji przez Zespół Interdyscyplinarny, Burmistrz Dzierżoniowa do 30 kwietnia każdego roku przedłoży Radzie Miejskiej Dzierżoniowa sprawozdanie z realizacji Programu.

4. Stały coroczny monitoring Programu ma na celu sprawdzanie efektywności prowadzonych działań, podejmowanych zadań i sposobów ich realizacji, by w konsekwencji zwiększać efektywność pracy poszczególnych jednostek w zakresie zjawiska przemocy domowej.

Uzasadnienie

do projektu uchwały Rady Miejskiej Dzierżoniowa w sprawie gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2023-2027

1. Cel i przewidywane skutki podjęcia uchwały.

Celem podjęcia projektu uchwały Rady Miejskiej Dzierżoniowa jest przyjęcie gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej na lata 2023-2027.

2. Aktualny stan faktyczny i prawny.

Obowiązek uchwalenia programu dotyczącego przeciwdziałania przemocy wynika z art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, gdyż w oparciu o przepis ustawowy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Na mocy Uchwały

Nr LI/462/23 Rady Miejskiej Dzierżoniowa z dnia 27 lutego 2023 r. przyjęto Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2027. Celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Dzierżoniowie. Rozwiązania zawarte w programie mają na celu ochronę przed przemocą oraz poprawę funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy na szczeblu samorządu terytorialnego.

3. Różnice pomiędzy dotychczasowym, a projektowanym stanem prawnym.

Na podstawie uchwały zmienia się nomenklaturę określającą przeciwdziałanie przemocy

z przeciwdziałania przemocy w rodzinie na przeciwdziałanie przemocy domowej, która to wynika z wejścia w życie 22 czerwca 2023 r. zmienianych przepisów ustawowych tj. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Dodatkowo projekt uchwały przewiduje wprowadzenie zmian mających na celu modyfikację pracy zespołów interdyscyplinarnych i dotychczasowych grup roboczych, które to zmiany przyczynią się do dookreślenia zadań oraz wprowadzenia nowych rozwiązań prawnych wpływających na usprawnienie ich pracy. Proponuje się przypisanie zespołowi interdyscyplinarnemu zadań o charakterze strategicznym, przez które będzie kształtowana lokalna polityka przeciwdziałania przemocy domowej. Natomiast rozpatrywanie spraw indywidualnych będzie należało do zadań grup diagnostyczno-pomocowych, które zastępują dotychczas funkcjonujące grupy robocze.

Projektowana regulacja ma więc na celu dostosowanie uchwały do zmieniających przepisów.

4. Konsekwencje finansowe dla budżetu gminy.

W budżecie miasta na 2023 r. w dziale 852, rozdziale 85205 zabezpieczono środki na zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie w kwocie 5.000 zł. w zakresie szkoleń, zakupu materiałów edukacyjnych oraz usług. Dodatkowo w 2023 r. na działania z zakresu przeciwdziałania przemocy planuje się wydatkować kwotę 380.278,60 zł w ramach uzyskanego dofinansowania z Programu „Sprawiedliwość” współfinansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2014-2021 na projekt Ośrodka Pomocy Społecznej pn. „Wdrożenie zintegrowanych programów zapobiegania przemocy domowej - utworzenie Centrum dla Rodzin w Gminie Miejskiej Dzierżoniów”. Wiele zadań wyznaczonych w programie będzie realizowana przez jednostki organizacyjne gminy, których finansowanie pochodzić będzie z ich budżetów. Dodatkowo na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy pozyskiwane będą środki ze źródeł zewnętrznych - krajowych i unijnych.

5. Rozdzielnik dla odbiorców wewnętrznych i zewnętrznych.

- 1) Wewnętrzni: Wydział Edukacji i Spraw Społecznych.
- 2) Zewnętrzni: Wojewoda Dolnośląski, Ośrodek Pomocy Społecznej.